

1.uzdevums (10 punkti). Doti teikumi mākslīgā valodā, kurai pamatā ir reāla valoda X, un to tulkojumi jauktā secībā:

1. Völismeeleena tääteb toimatusas	A. Cauna grib viņu glābt
2. Me kevetsan jölgide sade masilest	B. Zinātnieks strādā rūpnīcā
3. Neina telub rabest	C. Viņš pacieš šo zinātnieku
4. Rabena teheb tade velvede	D. Meitene atceras cauni
5. Tame jölgib taedlest	E. Es plānoju zīmēt šo lapseni
6. Me velven taedlesi tahesas	F. Viņš zīmē ārzemnieku
7. Tame mölateb sade völistmeeelest	G. Es glābju ārzemniekus uzņēmumā

1. jautājums. Nosakiet pareizās atbilstības! (2 punkti)

2. jautājums. Pārtulkojiet šos teikumus (4 punkti):

8. Neina velveb masilesi
9. Me tehen mölātede sade tahest

3. jautājums. Pārtulkojiet šos teikumus (4 punkti):

10. Ārzemnieks plāno strādāt
11. Es atceros šo meiteni

2. uzdevums (15 punkti). Ceļojot pa Ziemeļameriku, pētnieks Vilards Volkers atklāja valodu¹, kurā vienlaikus tika izmantoti divi raksti. Abos rakstos bija zināmas nepilnības.

Dots dažu šīs valodas vārdu pieraksts gan latīņu alfabētā, gan abos rakstos:

latīņu alfabēts	Raksts I	Raksts II
1. mešk ^w i	m.d8·	田 ++ Q 2C +++
2. neswi	n.sw·	# ++ C 22 +++
3. nyewi	n9.w·	# = ++ 22 +++
4. mičiwa	m·tt·w	田 +++ +++ 22 ×
5. nekoti	n.K..t·	(a)
6. (b)	n9nnw·	# = × # × # 22 +++
7. (c)	n.n·w	(d)
8. (e)	k·d.sw	C +++ Q ++ C 22 ×
9. (f)	n.l·	# ++ +++
10.wapeški	wl.dk·	(g)
11.wačipwawa	(h)	-----
12.wapatamwa	(i)	22 × × + × 田 22 ×
13. (j)	-----	× C × 22 +++
14. (k)	n·dw·	# +++ Q 22 +++
15. (l)	(m)	Q × C ×
16. (n)	(o)	# × C × 田 +++ 22 ×

1. jautājums. Aizpildiet katru tukšo vietu (a-o) ar vienu atbildi! **(11 punkti)**

2.jautājums. Paskaidrojiet, kāpēc neizdevās pierakstīt 11. piemēru rakstā II un 13. piemēru – rakstā I ! **(4 punkti)**

¹Apskatāmā valoda pieder pie algonkinu valodu saimes, un tajā runā ap 200-300 cilvēku Aiovas, Oklahomas un Kansasas štatos. Raksti I un II vairs netiek izmantoti. Tie šeit ir uzrādīti tādā formā, kādā tos dokumentēja Vilards Volkers.

k^w ir īpašs līdzskanis.

3. uzdevums (15 punkti). Doti vārdi katukina-pano² valodā un to tulkojumi latviešu valodā jauktā secībā:

1. hiwemupi	A. maza puķe
2. matxitini	B. pavasaris
3. hunivake	C. maza roka
4. viwa pixtxa	D. pieci jaguāri
5. kamāvake	E. jaguāra mazulis
6. viwatini	F. bērns
7. mupi pixtxa	G. zars
8. kamã mupi	H. ziema

1.jautājums. Nosakiet pareizās atbilstības! **(12 punkti)**

2.jautājums. Pārtulkojiet šos vārdus katukinu valodā **(3 punkti):**

9. Koks
10. Cilvēks

²Katukina-pano valoda pieder pie pano valodu saimes. Tajā runā ap 1 tūkst. cilvēku no noke koi cilts, kas dzīvo Brazīlijas ziemeļrietumu daļā.

4. uzdevums (20 punkti). Dotas dungidžavu valodas⁴ darbības vārdu formas un to tulkojumi latviešu valodā:

Vārds	Tulkojums
bo:ŋi	mira
njumbawu	rādīs
gundaniyu	leks
bumbe	slepkavo
dawariŋi	sekoja
njineŋi	sēdēja
mariyi	dega

Vārds	Tulkojums
bambayi	sita
dawariŋge	seko
yowanawu	notrieks
gundaniyi	lēca
barandjeyu	stāvēs
yangu	ies
barandjeŋi	stāvēja

Vārds	Tulkojums
bambaye	sit
bumini	krita
ma:ngu	darīs
njumbaye	rāda
gembeyu	spēlēs

1.jautājums. Pārtulkojiet latviešu valodā! (3 punkti)

1. **bumgu**
2. **yande**
3. **bo:wu**
4. **yani**
5. **dawariyu**
6. **barandjeŋge**

2.jautājums. Pārtulkojiet dungidžavu valodā! (9.5 punkti)

7. **kritīs**
8. **rādīja**
9. **degs**
10. **sēdēs**
11. **slepkavoja**
12. **dara**
13. **sitīs**

3. jautājums. Dungidžavu valoda izmira pagājušā gadsimtā, un pētnieki spēja pierakstīt tikai daļu no šīs valodas darbības vārdu formām. Visas iepriekšminētās formas, ieskaitot 2. jautājumā prasītās, ir noteikti zināmas. Tomēr sekojošiem vārdiem precīzie tulkojumi nav saglabājušies:

14. lec

15. spēlēja

16. mirst

17. darija

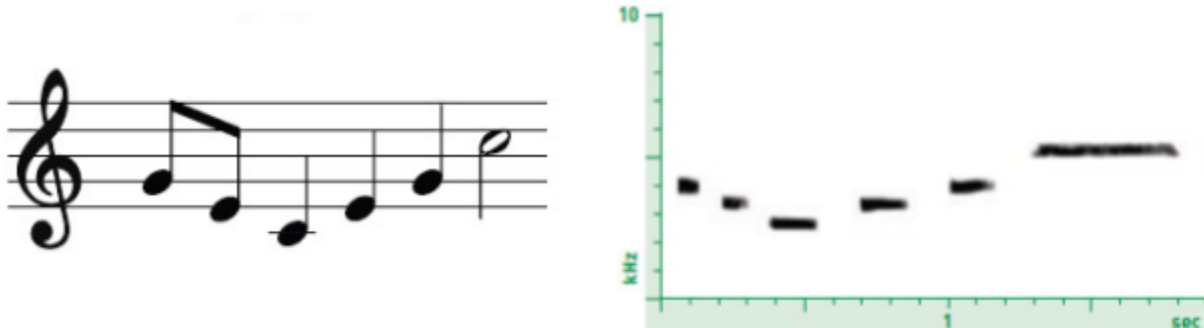
18. notriec

Kā vistīcāmāk izskatījās šo darbības vārdu formas? Ja jums liekas, ka dažus no tiem nevar viennozīmīgi atvasināt, paskaidrojiet, kāpēc! **(7.5 punkti)**

⁴Dungidžavu valoda piederēja pie Austrālijas aborigēnu valodu pama-njungas valodu saimes.

ŋ tiek izrunāts kā n latviešu vārdā mango. Kols pēc patskaņa apzīmē tā garumu.

5. uzdevums (10 punkti). Runas un balss pētījumiem lingvistikā izmanto spektrogrammas. Šajā gadījumā, spektrogramma ir attēls, kuru iegūst, ierakstot skaņas. Attēlu veido grafiks, kur uz X ass ir atzīmēts ieraksta ilgums (sekundēs), bet uz Y ass ir atzīmēta katras skaņas frekvence, kura parasti ir norādīta kilohercos (kHz).

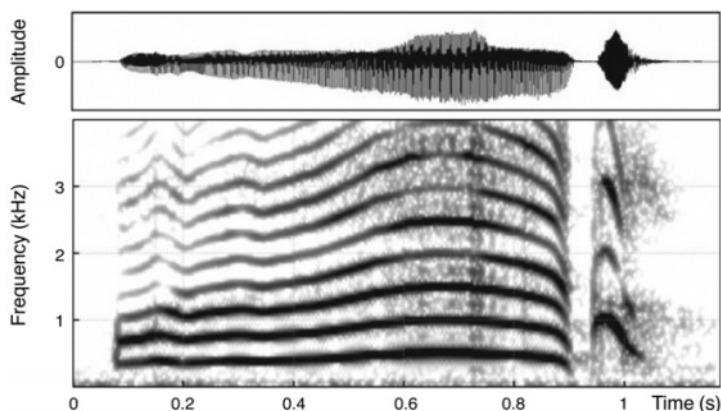

Avots: Peterson Field Guide to Bird Sounds

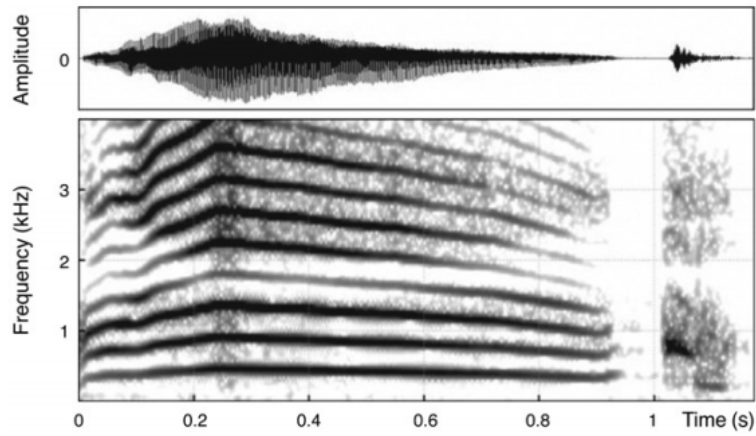
Zīm. 1 : Nošu pieraksts un spektrogramma

Piemēram, uz sintezatora spēlētas notis sol-mi-do-mi-sol-otrās oktāvas do (attēlā pa kreisi) tiks attēloti spektrogrammā kā attēlā pa labi. Spektrogrammai klāt var arī nākt skaņa signāla amplitūdas (jeb skaļuma) grafiks).

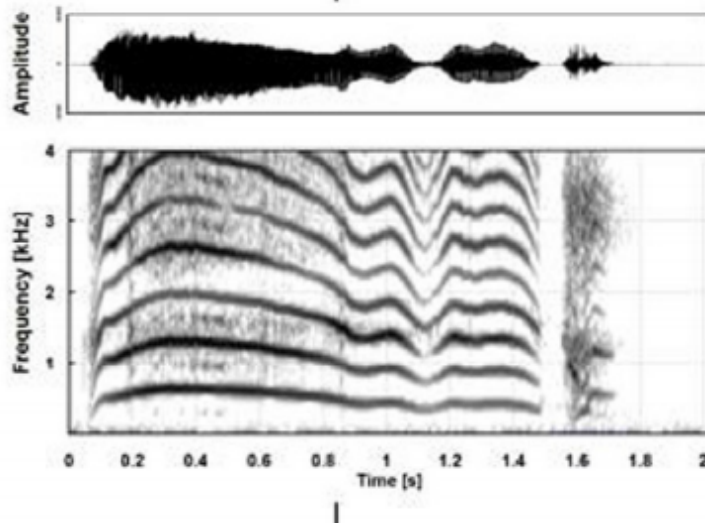
2009.-2017.g. viena pētnieku grupa ierakstīja zīdaiņu raudu spektrogrammas, kuras ir dotas zemāk. Pētnieki arī zināja to, ka zīdaiņu vecāku dzimtā valoda ir vienīgā, kurā runā ģimenē. Pētījumā piedalījās vecāki, kuri runā ķīniešu (mandarīnu), franču vai vācu valodā.

Vecāki runā franču valodā

Vecāki runā vācu valodā

Vecāki runā mandarīnu valodā.

Ir doti arī audio ieraksti ar runas piemēriem šajās un dažās citās valodās:

1. Franču
2. Vācu
3. Ķīniešu
4. Indonēziešu
5. Zviedru
6. Somu

1.jautājums. Kādu saikni starp zīdaiņu raudāšanu un viņu vecāku dzimto valodu pamanīja pētnieki? Paskaidrojiet savu atbildi! **(4 punkti)**

2. jautājums. Noklausieties runas ierakstus sekojošās valodās: indonēziešu, zviedru un somu.

A. Nosakiet, kurā no šīm valodām vistīcamāk runā zīdaiņa vecāki, kura raudāšanas spektrogramma ir dota zemāk!

B. Aprakstiet, kā varētu izskatīties abas zīdaiņu raudāšanas spektrogrammas (bez amplitūdām) pārējām divām vecāku valodām! **(6 punkti)**

